

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2009. május 18.

FILOZÓFIA
EMELT SZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA

2009. május 18. 14:00

Az írásbeli vizsga időtartama: 240 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

- A feladatokat figyelmesen olvassa el, és pontosan értelmezze!
A kifejtés során a témától ne térjen el!
- A feladatok megoldási sorrendje tetszőleges.
- A feladatok megoldásához kizárólag a feladatlapon megadott szövegek használhatók.
- Esetleges javításaihoz (kifestő, korrektor helyett) áthúzást alkalmazzon!
Csak az egyértelmű javítás fogadható el.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

A

Feleletválasztós kérdéssor
(feladatonként 5-5 pont=20 pont)

1) Válassza ki a megadott állítások közül azt, amely nem Plótinosz felfogására jellemző!
A helyes válasz melletti betűt írja be a kipontozott helyre:

- .....
- A) A mindenség legősibb arkhéja az Egy.
  - B) Az Egy a mindenség teremtője.
  - C) A Szellem emanációjaként jön létre a Lélek.
  - D) Az anyag nem emanáció eredménye.

5 pont	
--------	--

2) Válassza ki a megadott válaszlehetőségek közül Kant meghatározását! „*Analitikus ítéletek tehát azok, melyekben .....*” A helyes válasz melletti betűt írja be a kipontozott helyre:

- .....
- A) az állítmánynak az alannal való kapcsolatát az azonosság alapján gondolom
  - B) az állítmánynak az alannal való kapcsolatát nem az azonosság alapján gondolom
  - C) az alany fogalmához oly állítmányt tesznek, melyet nem gondolhatunk benne
  - D) az állítmány egészen más, mint amit egy test pusztán fogalmában általában gondolok

5 pont	
--------	--

3) „*A jelenvalólét nem-tulajdonképpenisége azonban nem jelent valami csekélyebb létet vagy alacsonyabb létfokot.*” Válassza ki a megadott válaszlehetőségek közül, hogy kitől származik az idézet! A helyes válasz melletti betűt írja be a kipontozott helyre:

- .....
- A) Kierkegaard
  - B) Nietzsche
  - C) Heidegger
  - D) Sartre

5 pont	
--------	--

4) Válassza ki azt a fogalmat, amelyik hiányzik Lyotard idézetéből! „Végőnkig leegyszerűsítve, a ..... a nagy elbeszélésekkel szembeni bizalmatlanságként határozom meg.” A helyes válasz melletti betűt írja be a kipontozott helyre:

- .....
- A) modernt
  - B) posztmodernt
  - C) metafizikát
  - D) metanarratívát

5 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

B

Szövegértelmezés, probléma-meghatározás
(feladatonként 10-10 pont=30 pont)

Állapítsa meg, *kitől származnak az itt következő idézetek*, és néhány mondatban *értelmezze a szövegben megfogalmazódó filozófiai problémákat!*

1) „Anyagon értem például a bronzot, formán az alaknak a megjelenését, a kettejükből valón az összetett egész szobrot. Ennél fogva, ha a forma elsődleges az anyaghoz képest, és inkább létező, akkor a kettejükből valóhoz képest is elsődleges lesz, ugyanezen oknál fogva.”

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

10 pont	
---------	--

2) „Tegyük fel tehát, hogy az elme, ahogy mi mondjuk, fehér lap, amelyre semmi sincs írva, ideák nélkül való. Hogyan telik meg? Erre egyetlen szóval felelek: tapasztalásból; ezen alapul minden tudásunk; és végeredményben ebből is származik.”

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

10 pont	
---------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3) „A morál területén végbemenő rabszolga felkelés azzal kezdődik, hogy maga a *ressentiment* alkotóvá válik és értékeket szül: az olyan lények *ressentiment*-ja, akiktől a tulajdonképpeni reakció, a tett reakciója, távol marad, akik csak egy képzeletbeli bosszúval kártalanítják magukat. Amíg minden előkelő morál egy önmagához intézett győzedelmes Igen-ből sarjad ki, a rabszolga-morál kezdettől fogva Nemet mond annak, ami „azonkívül”, ami „más”, „nem-önmaga”, és ez a „Nem” az ő alkotó tette.”

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

10 pont	
---------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

C
Esszé
(50 pont)

Fejtse ki a három esszékérdés **egyikét** a megadott szövegrészlet felhasználásával! Az esszé terjedelme lehetőleg a 3 oldalt ne haladja meg!

1) Értelmezze *Platón* álláspontját a tudás és a vélemény közötti különbségről!

(Megadott műrészlet: *Platón: Állam*)

2) Miért tartotta *Descartes* szükségesnek egy „ideiglenes etika” megalkotását? Értelmezze az általa megfogalmazott szabályokat!

(Megadott műrészlet: *Descartes: Értekezés a módszerről*)

3) „A metafizikai látszatállítások nem tényállások bemutatására szolgálnak, hanem az életérzés kifejezésére.” Reflektáljon *Carnap* álláspontjára!

(Megadott műrészlet: *Carnap: A metafizika kiküszöbölése a nyelv logikai elemzésén keresztül*)

(A szövegrészletek a feladatlap 7-12. oldalán, a tisztázati lapok a 13-15. oldalon találhatóak.)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

1.

PLATÓN: *ÁLLAM*

TUDÁS ÉS VÉLEMÉNY

SZÓKRATÉSZ De mi lesz akkor, ha az, akiről azt mondtuk, hogy csak vélekedik, nem pedig ismer, megneheztel ránk, s vitába száll velünk, hogy nincs igazunk? Tudjuk-e majd vigasztalni, tapintatosan meggyőzni, s amellet eltitkolni előtte, hogy nem egészségesen gondolkozik?

GLAUKÓN Márpedig ezt kell tennünk.

SZÓKRATÉSZ Nos, gondold meg, hogy mit is mondunk majd neki. Vagy ha tetszik, tegyünk fel neki kérdéseket előrebocsátván, hogy ha valamit tud, ezt senki sem irigylti tőle, sőt örömmel látnánk, ha valamit tudna. Mondd meg tehát: aki ismer, az – ugyebár – mindig valamit ismer, de nem ismerhet semmit? Felelj te helyette.

GLAUKÓN Azt felelem, hogy valamit ismer.

SZÓKRATÉSZ Valami létezőt vagy nem létezőt?

GLAUKÓN Létezőt; hogyan is lehetne a nem létezőt megismerni?

SZÓKRATÉSZ Ennyi elég is nekünk, akárhányféleképp tekintsük is a dolgot: a teljesen létező teljesen meg is ismerhető, a semmiképp sem létező pedig mindenképp megismerhetetlen.

GLAUKÓN Bőségesen elég.

SZÓKRATÉSZ No jó; de ha valami olyan, hogy van is meg nincs is – ez nem középre esik-e a színtiszta létező és a semmiképp sem létező között?

GLAUKÓN De középre.

SZÓKRATÉSZ Mármost az ismeretet a létezőre vonatkoztattuk, a nem ismerést pedig szükségképpen a nem létezőre; ami tehát a középre esik, arra olyat kell keresnünk, ami a nem tudás és a tudás között van, ha ugyan van ilyen.

GLAUKÓN Feltétlenül.

SZÓKRATÉSZ Nos, mondjuk-e azt valamire, hogy vélemény?

GLAUKÓN Hogyne mondanánk!

SZÓKRATÉSZ S ez más képesség-e, mint a tudás, vagy pedig ugyanaz?

GLAUKÓN Más.

SZÓKRATÉSZ Tehát másra vonatkozik a vélemény, s másra a tudás, mindegyik a maga különleges képessége szerint.

GLAUKÓN Úgy van.

SZÓKRATÉSZ S a tudás – természetének megfelelően – a létezőre vonatkozik, annak a megismerésére, hogy a létező van? Egyébként azt hiszem, hogy előbb a következőképpen kellene a dolgot taglalnunk. (...)

SZÓKRATÉSZ Hát akkor menjünk tovább, drága barátom. Vajon a tudást képességnek tartod-e, vagy valami más fogalom körébe utalod?

GLAUKÓN Ebbe, és pedig valamennyi képesség leghatalmasabbikaként.

SZÓKRATÉSZ Hát a véleményt a képességek vagy valami más jellegű dolgok közé számítjuk-e?

GLAUKÓN Semmi esetre sem, hiszen a vélemény nem is lehet más, mint aminek a segítségével vélekedni képesek vagyunk.

SZÓKRATÉSZ De kevéssel ezelőtt elismerted, hogy a tudás és a vélemény nem ugyanaz.

GLAUKÓN Hogy is vehetné egynek, akinek esze van, a csalatkozhatatlant a nem csalatkozhatatlannal?

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

SZÓKRATÉSZ Nagyon helyes; s világos is, hogy a tudás – mindkettőnk a megállapítása szerint – más, mint a vélemény.

GLAUKÓN Más.

SZÓKRATÉSZ Vagyis természet szerint mindegyik másra vonatkozik, mert másra képes?

GLAUKÓN Félteletlenül.

SZÓKRATÉSZ Éspedig a tudás a létezőre, vagyis annak a megismerésére, hogy a létező milyen?

GLAUKÓN Igen.

SZÓKRATÉSZ A vélemény pedig – így mondhatnánk – csak vélekedés?

GLAUKÓN Igen. (...)

SZÓKRATÉSZ Azt mondtuk, ugyebár, fentebb, hogy ha olyasmivel találkozunk, ami egyaránt létező is meg nem létező is, ez a színtiszta létező és az egyáltalában nem létező közt foglal majd helyet, s erre sem a tudás, sem a nem-tudás nem vonatkozik, hanem csak az, ami a nem-tudás és a tudás közt van?

GLAUKÓN Igen.

SZÓKRATÉSZ S most megjelent a kettő között az, amit véleménynek nevezünk?

GLAUKÓN Igen, megjelent.

A VÉLEMÉNY

SZÓKRATÉSZ Ezen az alapon – így folytatom majd – beszéljen aztán, és adjon feleletet az a derék ember, aki nem akar tudni magáról a szépről, s magának a szépségnek örökké változatlan ideájáról, hanem azt hiszi, hogy sokféle szép van; az a látványosságok kedvelője, aki sehogyan sem bírja elviselni; ha valaki a szépet, az igazságot, s a többit egynek mondja. E sokféle szép közt, drágalátos barátunk – ezt mondjuk majd neki –, csak nem gondolod, hogy lesz olyan, ami ne látszanék rútnak is? Vagy olyan igazságos, ami ne látszanék igazságtalannak is? S olyan szent dolog, ami ne látszanék szentségtelennek is?

GLAUKÓN Nem, sőt ezek a dolgok szükségképpen szépek is meg rútak is, és éppígy a többi is, amit kérdezel. (...)

SZÓKRATÉSZ Aki tehát sokféle szépet szemlél, de magát a szépet nem látja, s mást sem tud követni, aki őt erre irányítaná; s aki sokféle igazságos dolgot szemlél, de magát az igazságosságot nem látja, és így tovább, arról azt kell mondanunk, hogy minderről csak vélekedik, de arról, amiről vélekedik, valójában nincs tudása.

GLAUKÓN Szükségképpen így van.

SZÓKRATÉSZ S mit mondunk majd azokról, akik magukat az örökké változatlanul létező egyes fogalmakat szemlélik? Nem azt-e, hogy ismerik őket, s nemcsak vélekednek róluk?

GLAUKÓN Ez is szükségképpen így van.

SZÓKRATÉSZ S nem mondjuk-e majd azt is, hogy emezek azt kedvelik és azt szeretik, amire a megismerés vonatkozik, amazok pedig azt, amire a vélemény? Vagy talán nem emlékszünk már rá, mikor megállapítottuk róluk, hogy ők csak hangokat, szép színeket, s más effélet szeretnek és szemlélnek, magának a szépnek azonban még a létezését sem hajlandók elismerni?

GLAUKÓN De emlékszünk.

SZÓKRATÉSZ Tehát nem tévedünk, ha őket inkább filodoxusoknak (véleményszeretőeknek) nevezzük, semmint filozófusoknak (bölcsestszeretőeknek)? S nagyon meg fognak ránk haragudni, ha így szólítjuk őket?

GLAUKÓN Ha rám hallgatnak, akkor nem: nem szép dolog az igazságra haragudni.

SZÓKRATÉSZ Aki pedig mindenben magát a létezőt kedveli, azt filozófusnak (bölcsestszeretőnek), nem pedig filodoxusnak (véleményszeretőnek) kell neveznünk?

GLAUKÓN Okvetlenül. (*V. könyv; 476 e – 480 a*)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

DESCARTES: ÉRTEKEZÉS A MÓDSZERRŐL

Ha újra föl akarjuk építeni a házat, melyben lakunk, nem elég, ha lebontjuk, ha építésre való anyagot és építőmestereket szerzünk, vagy magunk gyakoroljuk magunkat az építés mesterségében, ha azonkívül gondosan megrajzoltuk a tervét: hanem szükséges, hogy más lakásról is gondoskodjunk, melyben az egész idő alatt, míg amon dolgozni fognak, kényelmesen ellakhatunk. Így én is, hogy addig, míg véleményeimben nem jutok határozott megállapodásra, ne legyek kénytelen cselekedeteimben is határozatlan állapotban maradni, hogy azalatt is, amennyire lehet, boldogan élhessek, bizonyos ideiglenes erkölcsant állítottam magamnak össze, mely csak három-négy sarktéteiből állott. Elmondom, melyek voltak ezek.

Az első az volt, hogy engedelmessé válok a törvényeinek s szokásainak, állhatatosan megmaradjak abban a vallásban, melyre Isten kegye folytán ifjúkorom óta oktattak, s minden egyéb dologban a legmérsékeltebb, s a szélsőségektől legtávolabb álló véleményeket kövessem, azokat, melyeket a legeszesebb emberek, kikkel majd érintkezniem kell, zsinórmértékül fogadtak el a gyakorlati életben. Minthogy ugyanis ezen időtől fogva a magam véleményeit nem vettem semmibe, mert hiszen előbb meg akartam vizsgálni mind, bizonyára nem tehettem jobbat, mint hogy a legeszesebb emberek véleményeit kövessem.(...) Több, egyformán elfogadott vélemény közül pedig csak a legmérsékeltebbeket választottam, részint azért, mert rendesen ezek a gyakorlatban a legkényelmesebbek s valószínűleg a legjobbak is - a szélsőségek rendesen rosszak szoktak lenni -, részint pedig azért, hogy ha mégis tévedek, ne térjek el annyira az igaz úttól, mintha az egyik szélsőséget választottam volna, holott a másikat kellett volna követnem. A szélsőségek közé számítottam különösen mind az ígéreteket, mert ezek által némileg szabadságunktól fosztjuk meg magunkat; nem mondom, hogy a törvények rosszak, melyek a gyöngelmű emberek állhatatlanságára való tekintetből megengedik, hogy pl. ha valamely erkölcsileg jó szándékunk van, fogadásokat tegyünk, vagy ha valamely erkölcsileg közömbös szándékunk van, a kereskedelmi biztosságra való tekintetből szerződéseket kössünk, melyeket aztán meg kell tartanunk.

Második vezérelvem az volt, hogy amennyire csak tőlem telik, szilárd s elhatározott legyek cselekedeteimben; ha már eltökéltem magamat valamire, még a legkétségesebb véleményeket is úgy kövessem, mintha a legbiztosabbak volnának. Így tesz az utazó is; ha eltévedt az erdőben, nem szabad neki ide-oda tévelyegnie majd az egyik, majd a másik irány felé fordulva; még kevésbé szabad neki egy helyen maradnia; hanem mindig a lehető legegyszerűbben egy irányban kell haladnia, s ezt az irányt, ámbár eleinte talán csak véletlenből választotta, semmis okok miatt nem szabad elhagynia; ha azután nem is jut el oda, ahová kíváncsított, végre mégis valahová csak el fog jutni, ahol valószínűleg jobb dolga lesz, mint az erdő belsejében. Az életben is gyakran haladék nélkül kell cselekednünk, s ezért ha nem tudjuk a legigazabb nézetet kitalálni, a csak valószínűek útján kell indulnunk; sőt ha az egyikben nem is látunk nagyobb valószínűséget, mint a másikban, mégis valamelyikre rá kell szánunk magunkat, s azután, amennyiben a gyakorlatra vonatkozik, nem szabad kétesnek tekintenünk, úgy kell tennünk, mintha fölötte igaz s bizonyos volna, ezt követeli az az elv, mely minket erre az elhatározásra bírt. S ez megmentett engem minden megbánástól s lelki-furdalástól, mely gyöngé s habozó elmű emberek lelkiismeretét bántani szokta, kik minden állhatatosság nélkül, mikor valamit tesznek, jönnek, s mikor később megítélik, rossznak tartják.

Harmadik vezérelvem az volt, hogy arra törekedjem, hogy inkább magamat, mint a sorsot győzzem le, inkább kívánságaimat, mint a világ rendjét változtassam meg, egyáltalán ahhoz a hithez szoktam, hogy egészen hatalmunkban csak saját gondolataink vannak; ha tehát külső dolgokra nézve megtettünk mindent, mi tőlünk telt, s mégsem érzük el őket, akkor ezek

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

a dolgok reánk nézve elérhetetlenek. Úgy láttam, csakis ezen az úton jutok el oda, hogy jövőre ne kívánjak egyebet, mint amit majd megszerzek, hogy tehát elégedett legyek; mert akaratumk természetete olyan, hogy csak olyan dolgokat kíván meg, melyeket értelmünk valamiképpen elérhetőnek tüntet föl előtte; ha tehát a rajtuk kívül levő javakat hatalmunkon kívülieknek tekintjük, akkor bizonyára nem nagyobb sajnálattal leszünk el pl. azok nélkül, melyek születésünkkel járónak tetszenek, s melyektől saját hibánkon kívül fosztottak meg bennünket, mint nem sajnáljuk, hogy Kína vagy Mexikó nem a miénk; akkor, amint mondani szokták, a szükségből erényt csinálunk, s beteg állapotban épp oly kevésbé kívánjuk, hogy egészségesek, tömlöcben, hogy szabadok legyünk, mint nem kívánjuk, hogy testünk oly megronthatatlan anyagból készült legyen, milyen a gyémánt, vagy szárnyaink legyenek, mint a madaraknak. Elismerem azonban, hogy gyakorlat kell ahhoz, sokszor ismételt elmélkedés, hogy a dolgoknak ebből a szempontból való tekintéséhez szokjunk; azt hiszem, hogy főleg ebben állott ama filozófusok titka, kik régen te ki tudták magukat vonni a sors hatalma alól, s fájdalmaik s szegénységük mellett is boldogságban versenyre keltek isteneikkel. (...)

A három előbbi vezérelv is csak arra a szándékomra volt alapítva, hogy önképzésemet folytatom; minthogy ugyanis Isten mindegyikünknek adott egy kis észet, mellyel az igazságot megkülönböztetjük a tévedéstől, egy percig se értem volna be mások véleményével, ha föl nem tettem volna magamban, hogy annak idején majd a magam eszével vizsgálom meg őket; nem is indulhattam volna utánuk habozás nélkül, ha nem reméltem volna, hogy azért nem mulasztok el egy alkalmat sem jobbak megszerzésére, ha ilyenek egyáltalán vannak; végre kívánságaimat sem bírtam volna korlátozni, megelégedett se lehettem volna, ha nem jártam volna oly úton, melyről meg voltam győződve, hogy valamint mindazon ismeretek birtokába helyez, melyekre egyáltalán képes vagyok, úgy azon igazi javakat is mind megszerzi, melyek valaha hatalmamba kerülhetnek. (...) (3. könyv)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**CARNAP: A METAFIZIKA KIKÜSZÖBÖLÉSE A NYELV LOGIKAI ELEMZÉSÉN
KERESZTÜL**

(...) A metafizikai (látszat-) állítások nem írják le sem a fennálló (ebben az esetben igaz állítások lennének), sem a fenn nem álló (ebben az esetben legalábbis hamis állítások lennének) tényeket: *nem a tényállások bemutatására* szolgálnak, hanem *az életérzés kifejezésére*.

Talán feltételezhetjük, hogy a metafizika a *mítoszból* fejlődött ki. A gyerek dühös a „gonosz asztra”, amely megütötte; a primitív ember a földrengés fenyegető démonának kiengesztelésén fáradozik, vagy hálátelt szívvel imádja a bő termést hozó eső istenét. Ilyen esetekben a természeti jelenségek megszemélyesítésével állunk szemben, amely mintegy költői kifejezése a környezettel szemben táplált emberi érzelmeknek. A mítosz öröksége egyrészt a költészetre száll át, amely tudatos eszközökkel hozza létre és erősíti a mítosznak az élet szempontjából fontos teljesítményét; másrészt a teológiára, amelyben a mítosz rendszerré fejlődik. Mi tehát a metafizika történelmi szerepe? Talán a teológia pótlásának tekinthetjük a szisztematikus, fogalmi gondolkodás fokán. A teológia (állítólag) természetfeletti ismeretforrásait itt természetes, de (állítólag) tapasztalatfeletti ismeretforrások helyettesítik. Közelebbről, bár többszörösen megváltozott köntösben, mégis ugyanazt a tartalmat ismerhetjük fel a metafizikában is, mint a mitológiában: ahhoz a következtetéshez jutunk ugyanis, hogy a metafizika is az életérzés, az emberre jellemző magatartás – valamint a környezet, az embertársak iránt, az embert mélyen foglalkoztató feladatok, az ember egyéni sorsa és megpróbáltatásai iránt tanúsított érzelmi és akarati beállítottság – kifejezésre juttatásának szükségletéből származik. (...)

Vizsgálódásunk számára csak az lényeges, hogy a művészet az életérzésnek adekvát, a metafizika pedig inadekvát kifejezési eszköze. Önmagában véve természetesen egyetlen, tetszés szerint megválasztott kifejezési eszköz alkalmazása ellen sem hozható fel kifogás. A metafizika esetében mégis az a helyzet, hogy a művek formája alapján a metafizika másnak mutatkozik, mint ami valójában. A művek ugyanis (látszólag) az egymással alapkövetkezmény viszonyban álló állítások formájával, tehát egy elmélet formájával rendelkeznek. Ily módon, annak ellenére, hogy ténylegesen nincs ilyesmi, mégis létrejön a teoretikus tartalom látszata. Nemcsak az olvasó, hanem maga a metafizikus is abban az illúzióban ringatja magát, hogy a metafizikai állítások közölnek valamit, tényállásokat írnak le. A metafizikus úgy véli, hogy olyan területen mozog, ahol az igazság vagy a hamisság a tét. Valójában azonban a metafizikus semmit sem állított, hanem csak – a művészhez hasonlóan – kifejezett valamit. Arra, hogy a metafizikus az említett tévedés rabja, nem abból a tényből következtetünk, hogy kifejezési közegéül nyelvet, kifejezési formájául pedig kijelentő mondatokat választ; a lírai költő is ugyanezt teszi, anélkül azonban, hogy az önámítás áldozata lenne. A metafizikus azonban tételeit érvekkel támasztja alá, megköveteli, hogy egyetértsenek tartalmukkal, polemizál a más irányzathoz tartozó metafizikussal, értekezésében cáfolni igyekszik a többi metafizikus tételeit. A lírai költő ezzel szemben nem tekinti feladatának, hogy költeményében egy másik lírikus költeményéből vett állításokat megcáfolja, mivel jól tudja, hogy a művészet nem az elmélet területén mozog.

Talán a zene az életérzés legtisztább kifejezési eszköze, mivel leginkább mentes minden tárgyiságtól. Az a harmonikus életérzés, amit a metafizikus egy monista rendszerben akar kifejezésre juttatni, világosabban fejeződik ki a mozarti zenében. És amikor a metafizikus dualista-heroikus életérzését egy dualista rendszerben fejezi ki, ezt nem azért teszi-e talán, mert nem rendelkezik Beethoven tehetségével ahhoz, hogy ezt az életérzést adekvát közegben fejezze ki? A metafizikusok zeneileg tehetségtelen muzsikusok. Ehelyett erősen vonzódnak a

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

---

teoretikus közegben végzett munkához, a fogalmak és gondolatok összekapcsolásához. De ezt a hajlandóságukat nem a tudomány területén váltják tettekre, másrészt pedig kifejezési igényüket nem a művészetben elégítik ki, összekeverik a két dolgot, és olyan produkcióval állnak elő, amely semmi a megismerés, és elégtelen az életérzés vonatkozásában.

Véleményünket, amely szerint a metafizika pótművészet – és annak is elégtelen –, az a tény is megerősíteni látszik, hogy a művészi adottságokkal leginkább rendelkező metafizikus, ti. Nietzsche, majdnem teljesen elkerülte a két terület összekeverésének hibáját. Írásainak nagy része túlnyomóan empirikus tartalmú; például meghatározott művészeti jelenségek történeti elemzésével, vagy a morál történeti-pszichológiai vizsgálatával foglalkozik. Abban a műben azonban, amelyben a legélesebben fejezi ki azt, amit mások a metafizikában vagy az etikában szoktak, nevezetesen a „Zarathustrában”, nem a félrevezető teoretikus formát választja, hanem nyíltan a művészi, a költői formát. (7. rész)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

témakör	feladat	maximális pontszám	elért pontszám	témakör maximális pontszáma	témakör pontszáma
A rész: Feleletválasztós kérdéssor	1.	5		20	
	2.	5			
	3.	5			
	4.	5			
B rész: Szövegértelmezés, probléma- meghatározás	1. A szerző felismerése	2		30	
	1. A probléma meghatározása	8			
	2. A szerző felismerése	2			
	2. A probléma meghatározása	8			
	3. A szerző felismerése	2			
	3. A probléma meghatározása	8			
C rész: Esszé	Problémaérzékenység	15		50	
	Szövegértelmezési készség	15			
	Filozófiatörténeti tájékozottság	5			
	Argumentáció	10			
	Nyelvi megformálás	5			
Az írásbeli vizsgarész pontszáma		100		100	

javító tanár

Dátum: .....

	pontszáma	programba beírt pontszám
A: Feleletválasztós kérdéssor		
B: Szövegértelmezés, problémameghatározás		
C: Esszé		

javító tanár

jegyző

Dátum: .....

Dátum: .....